

KLASSEKAMPEN

Ansvarlig redaktør: Bjørgulv Braanen
 Administrerende direktør: Marga van der Wal
 Nyhetsjef: Kjell-Erik N. Kallset og Mari Skurdal
 Kulturredaktører: Marte S. Eielsen og Haakon Flemmen
 Utenriksredaktør: Yohan Shanmugaratnam
 Desksjef: Katrine Ree Holmøy

Utgitte av © Klassekampen AS.
 Ettertrykk og elektronisk viderefordistribusjon forbudt uten etter særskilt avtale.

Flukten

■ Amerikansk etterretningstjeneste, presidentstaben i Det hvite Hus, Pentagon og det amerikanske diplomatkorps er i full alarmberedskap i den internasjonale klappjakten på varsleren Edward Snowden. USA er i slike situasjoner villig til å ta bruk alle midler, fra formelle henvendelser om utlevering til åpne og skjulte trusler om straffereaksjoner mot land som ikke følger ordre fra Washington. Snowden er selvfølgelig fullstendig klar over dette, og begrunnet nettopp valget av Hongkong som tilfluktssted med at Kina var et av få land i verden som var i stand til å stå i mot diktat fra amerikanske myndigheter. Likevel ble situasjonen der for usikker, og nå legger USA tilsvarende press på Russland.

■ I denne situasjonen er det patetisk å høre folk kritisere Snowden for valg av land å flykte til. I noens øyne hefter det noe ved ham når han ikke forblir i USA, eller ikke flykter til et «vennlighetsland» i USAs innflytelsesfære. Dette kan ikke karakteriseres som annet enn naivt. Snowden selv vet hva dette handler om, ettersom han har jobbet for den amerikanske etterretningstjenesten. Wikileaks-varsleren Bradley Manning risikerer for eksempel nå inntil 154 år i fengsel, og Snowden kan risikere en enda strengere straff enn Manning! USA kan også være villig til å sende militære spesialstyrker for å hente hjem Snowden, selv om det av åpenbare grunner ikke vil skje så lenge varsleren er i Russland og en landsetting av styrker vil måtte gjøres på Den røde plass i Moskva.

■ Edward Snowden er en klassisk varslere som har avslørt grove ulovligheter som den amerikanske etterretningen gjør seg skyldig i. Ikke bare overfor sine egne borgere, men overfor mennesker over hele kloden som bruker kommunikasjonssystemer som Skype, Facebook, Apple og Google. Snowden fortjener stor ære for dette. Det gjør også uavhengige land som er villige til å beskytte ham, slik at han ikke begraves i et amerikansk fangehull. Vi håper Edward Snowden klarer å komme seg raskt i sikkerhet i Ecuador, som er et av få land i verden som er villige til å gi varsleren politisk asyl. Ære være president Rafael Correa for det.

BJØRGULV BRAANEN

Mannen bak verdens første luftballong

Han var en av de mest makeløse oppfinnerne verden har sett. På denne dag i 1810 døde Joseph Montgolfier (f 1740), mannen som sto bak verden første varmluftsballong. I samarbeid med broren, Étienne Montgolfier, bygde han en varmluftsballong som hadde en diameter på ca. 11 m og som var laget av sekkelerret fôret med papir. Brø-

drene hadde i barndommen lekt med lette papirposer snudd opp ned over åpen varme og oppdaget at papirposen steg mot taket. Dette førte til eksperimenter med større sekker laget av andre ting. Det var først under den offentlige demonstrasjonen i Annonay i Frankrike hvor luftballongens kraft ble et faktum, og hvor mirakelet ble vist fram for et stort publikum. Ballongen til brødrene Montgolfier steg til omtrent 1830 meter og gjennomføre en flukt på

J. Montgolfier

to kilometer.

Bare noen måneder seinere ble en ny kjempeluftballong laget som følge av Montgolfiers eksperimenter. Kong Ludvig XVI, dronning Marie-Antoinette og en stor tilskuerskare fikk se ballongen med en sau, en and og en hane som passasjerer sveve. Alle dyrene kom uskadd fra det.

Takket være forsøkene til Montgolfier ble det dermed ansett som sannsynlig at også mennesker ville tåle luftseilas.

JNE

Jeg trodde ikke at «jævla homse» var i barns vokabular i 2013.

Retten til å være deg

Olav Østrem
FOKUS

– Vet du hva Peter sa til Aksel??? «Jævla homse»!

Åtteåringen ser lett utfordrende på meg, med et smil av den typen som brukes når grenser skal testes.

Ikke mange minuttene før hadde han fått en brødskeive på trammen, og da fortalt meg at han visste hva det vil si å være homo: – Det er når gutter er kjærestere. Så enkelt og så greit, hadde jeg da tenkt, og nok en gang slått meg til ro med at barn blir forbedrede utgaver av sine foreldre. Men det jeg trodde var en fordomsfri matter-of-fact-holdning til alle former for kjærlighet, handlet tvert imot om gleden av å utvide skjellsord-vokabularet.

Man hører mye banning, stygge ord og drittpreik når man oppholder seg blant skoleunger, men «jævla homse» var det lenge siden jeg hadde hørt. Sikkert naivt, men jeg trodde faktisk at den type nedsettende prat ikke hadde noen plass i barns vokabular i 2013.

Ifølge sønnen min er det en kommentar som er relativt vanlig på skolen. Og jeg må skuffet erkjenne at vi ikke er kommet lenger.

Med skam har jeg innimellom

tenkt på sjargongen fra oppveksten. Som fotballspillende ungdom i Ålesund hadde vi få møter med det som avvek fra normen, og enda mindre prat om slikt. Tonen var rå, og «homo» var et av de vanligste skjellsordene – og faktisk noe gjengen tok med seg langt inn i voksenperioden. Harmløst eller i verste fall tankeløst, vil kanskje noen si, men samtidig lå det noe mer under. For uttrykke ikke språkbruken vår en holdning om at homofili var annenrangs?

Og at min gamle hjemby fortsatt trøbler i møtet med homofile, ble belyst for noen få år siden. Flere nedslående rapporter om homofiles opplevelser av diskriminering

«Tankeløse barneutrop kan bli til grums hos morgendagens voksne, som så viderebringer drittpreiket til sine barn»

og trusler gjorde at daværende barne- og likestillingsminister Karita Bekkemellem i 2006 lanserte en handlingsplan for bedre levevilkår for lesbiske, homofile og bifile.

Men i Ålesund klarte ikke de ansvarlige politikerne å ta tiltaket på alvor. I et intervju med magasinet Blikk tidlig i 2007 forklarte ordføreren at «ingen hadde kommet til hans kontor og klaget», før han la til at det å være biseksuell var som en hobby å regne.

Seks år seinere ser det ikke ut som ting har blitt voldsomt mye bedre. I min sønns skolegård ropes det «jævla homse», og i april etterlyste Ap-politiker Håkon Haugli flere

tiltak i kampen mot mobbing og trakassering av homofile, lesbiske, bifile og transpersoner. Haugli mener at lærere, verneombud og arbeidsgivere må få kunnskap om hvordan homohets skal håndteres.

Like sentralt er nok synliggjøring av utfordringene, mens kampanjer som «Med idretten mot homohets» er virkemiddel som kan hjelpe oss på veien mot et mer inkluderende samfunn. Samme funksjon kan de pågående Skeive Dager i Oslo ha. Under slagordet «Retten til å være DEG» jobber den årlige kulturfestivalen for å synliggjøre, og bidra til aksept og respekt for, skeiv kultur. Er du i Oslo i kveld, kan du dra til Rådhus-

plassen der Pride Park åpnes og det store åpningsshowet finner sted.

Men aller viktigst er det å jobbe med holdningene

som hver eneste dag formes i skole og lek landet rundt. Selvfølgelig kan vi ikke vedta oss bort fra sårende skjellsord på lekeplassen eller fotballbanen, men foreldre og andre voksenkontakter har et særskilt ansvar for å fortelle barna hvor streken går. Dessuten bør nedsettende språkbruk videreføres til skolen. Det som for åtteåringer er tankeløse utrop de umulig kan se rekkevidden av, blir i noen tilfeller til grumsete holdninger hos morgendagens voksne – som igjen bringer drittpreiket videre til sine barn. Sammen kan vi bryte sirkelen og sende «jævla homse» på historiens skraphaug.

Olav Østrem

olavo@klassekampen.no

Doonesbury

av G.B. Trudeau

Doonesbury Flashbacks

18. april 2012

© B. Trudeau 4-11